

лікування даному хворому. Всі студенти під контролем викладача вносять свої пропозиції та зауваження під час обстеження хворого і формулювання діагнозу, при аналізі призначеного лікування детально розбирають фармакологічну групу кожного препарату. При проведенні дистанційного навчання в умовах воєнного часу виявляються певні недоліки: іноді виникають проблеми із-за відключення світла та неякісного інтернету у студентів, через велику різницю в часі з деякими країнами, не вистачає живого спілкування з викладачем, пацієнтом, студентами між собою, занадто багато часу студенти та викладач проводять за екраном комп'ютера.

**Висновки.** Не дивлячись на проблеми освітнього процесу під час війни і неможливість частини студентів приїхати в Україну, робиться все необхідне для повноцінного засвоєння матеріалу з дисципліни «клінічна фармакологія» в дистанційному режимі.

## **УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ОПП «КЛІНІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»**

**Безугла Н.П., Отрішко І.А., Сахарова Т.С.**

*Національний фармацевтичний університет*

*м. Харків, Україна*

*clinpharm.nuph@gmail.com*

**Вступ.** Основною метою освітньо-професійної програми (ОПП) «Клінічні дослідження» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація», галузі знань «Охорона здоров'я» є підготовка висококваліфікованих фахівців, які здатні забезпечувати планування, організацію, проведення, контроль проведення та аналіз результатів клінічних досліджень (КД) лікарських засобів (ЛЗ) та вивчення біоеквівалентності ЛЗ та медичних виробів для людей відповідно до принципів Належної клінічної практики (НКП; GCP – Good Clinical Practice), міжнародних регуляторних вимог, державних нормативних документів і етичних принципів.

Обов'язковими освітніми компонентами практичної складової ОПП «Клінічні дослідження» є виробнича практика зі спеціальності та виробнича переддипломна практика, які передбачені навчальним планом та узгоджуються з Положенням «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України». Загальний обсяг виробничої практики зі спеціальності складає 7,5 кредитів ECTS (30 днів), виробничої переддипломної практики – 4,5 кредити ECTS (20 днів). Виробнича практика зі спеціальності та виробнича переддипломна практика спрямовані на закріплення та поглиблення теоретичних знань, які отримують ЗВО в процесі вивчення навчальних освітніх компонент (ОК), а також на формування загальних та спеціальних програмних компетентностей зі спеціальності та вдосконалення практичних навичок.

**Мета дослідження:** забезпечення практичних ОК ОПП «Клінічні дослідження» відповідними навчально-методичними виданнями, необхідними

для ефективного виконання ЗВО програмних завдань, спрямованих на закріплення теоретичних знань зі спеціальних ОК та набуття практичних навичок роботи на основі вивчення досвіду фахівців місця проведення практики.

**Матеріали та методи.** Навчально-методичне забезпечення практичної підготовки ЗВО ОПП «Клінічні дослідження» розроблене з урахуванням науково-методичних засад та методологічних прийомів, прийнятих у сфері клінічного дослідження ліків, які поширюються на усі його етапи – планування, організація, проведення, управління, обробка та інтерпретація отриманих результатів тощо.

**Результати та їх обговорення.** У 2019 році вперше в Україні у Національному фармацевтичному університеті, на кафедрі клінічної фармакології та клінічної фармації, розпочалась підготовка фахівців за ОПП «Клінічні дослідження» (1.6 р.н., заочна форма здобуття освіти), засновник та автор якої – заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор І.А. Зупанець. Провідним вектором у підготовці майбутнього фахівця професійної кваліфікації «Професіонал з клінічних досліджень» є набуття ЗВО спеціальних (фахових) компетентностей та умінь, які випускник застосовуватиме відповідно до конкретних умов реальної практичної діяльності та вимог стейкхолдерів-роботодавців. Найважливішою з умов реалізації такого завдання є спеціальна організація практичного навчання ЗВО. Для цього співробітниками кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації, які задіяні у викладанні освітньої складової ОПП «Клінічні дослідження», підготовлені актуалізовані навчально-методичні посібники «Клінічні дослідження: звіт про проходження виробничої переддипломної практики» та «Клінічні дослідження: звіт про проходження виробничої практики зі спеціальності».

Навчально-методичні посібники структуровані відповідно до чинних вимог і складаються зі вступу, загальної частини (опису бази проходження виробничої практики; обладнання робочого місця професіонала з клінічних досліджень; нормативної документації МОЗ України, інформаційних матеріалів та довідкової літератури; спеціальної частини (практичні завдання, які здобувач вищої освіти має виконати під час проходження практики), висновків, рекомендованої літератури. Спеціальна частина фрагментована на блоки завдань з професійно-орієнтованих ОК – англійська мова в клінічних дослідженнях; біоетика в клінічних дослідженнях; Належна клінічна практика; методи вивчення еквівалентності лікарських засобів; лабораторні дослідження в клінічних випробуваннях; клінічна фармакологія в клінічних дослідженнях; управління даними в клінічних дослідженнях; управління якістю в клінічних дослідженнях та ін. Будова навчально-методичних посібників зручно відокремлює блоки з кожної ОК і містить систематизований перелік завдань та ситуаційних задач українською та англійською мовами для відпрацювання загальних, професійних та спеціальних (фахових) компетентностей під час аудиторної та позааудиторної роботи. Важливими складниками посібників є графічні та алгоритмізовані елементи, що допомагають ЗВО у вирішенні

визначених ситуаційних задач. Окремий розділ навчально-методичного посібника «Клінічні дослідження: звіт про проходження виробничої переддипломної практики» містить завдання, які дають змогу ЗВО опанувати навички самостійної навчально-дослідницької роботи, необхідні при підготовці до виконання кваліфікаційної роботи, передбаченої на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Це стосується, зокрема, збору сучасної наукової інформації, проведенню самостійної науково-дослідної роботи, підбору та опрацюванню фактичного статистичного матеріалу тощо. Інтеграція практичної підготовки та навчання на робочому місці забезпечується завдяки співробітництву НФаУ з промисловими підприємствами, провідними установами та організаціями України, які залучені до різних етапів проведення КД.

**Висновки.** Для формування професійної компетенції майбутніх професіоналів КД особлива увага приділяється належному проведенню виробничої практики зі спеціальності та виробничої переддипломної практики, що мають відповідне навчально-методичне забезпечення. Це дозволяє вибудувати єдину неперервну систему навчання, спрямовану на комплексне ознайомлення ЗВО з широким спектром професійної діяльності безпосередньо на робочому місці.

## **ВАЖЛИВІСТЬ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦІЇ**

**Власенко Н.О., Луценко О.А., Чечотіна С.Ю., Курелех М.С., Кобель Я.І.**

*Полтавський державний медичний університет*

*м. Полтава, Україна*

*vlasenkonata88@gmail.com*

**Вступ.** Фармацевтична галузь постійно і стрімко розвивається, що покладає високу відповідальність на спеціалістів пов'язаних з виготовленням та реалізацією лікарських засобів. Велика кількість і доступність аптечної мережі, а також значний обсяг безрецептурних препаратів, стає причиною звернення пацієнтів з різноманітними проблемами до фармацевтичних працівників аптек частіше, ніж до лікарів. Тому надзвичайно важливо, щоб вони спілкувались з висококваліфікованими спеціалістами, які зможуть завдяки глибоким знанням з фармакології, клінічної фармації, фармацевтичної опіки та суміжних дисциплін задати ряд питань для збору короткого анамнезу, персоніфіковано порекомендувати та обрати відповідні лікарські засоби та зробити відпуск потрібних ліків відвідувачу аптеки.

**Мета дослідження:** проаналізувати аспекти викладання клінічної фармації та фармацевтичної опіки при підготовці фахівців фармації.

**Результати та їх обговорення.** На сьогодні змінюються методика викладання клінічної фармації та фармацевтичної опіки, оскільки змінюються роль фармацевта. Він перетворюється з того, хто виготовляє та продає лікарські препарати, на того, хто поставляє інформацію, послуги, допомогу